

חוברת

דף השבוע

מסכת כתובות חוברת יח

דף ע'

קונטרס מלא מראי מקומות חשובות על כל דף ודף
כדי לסייע את הלומדים החשובים של מסגרת 'דף השבוע'

ויש בה ארבעה חלקים:

- א **עומק הדף** - ביאורים בעומק הגמ' ופירש"י, על פי דברי הראשונים והאחרונים
- ב **התוספות העיקריין** - הדגשה מיוחדת על התוספות הנחוצין ביותר, עם קצת מראי מקומות
- ג **הלכות הדף** - בכל דף נערך נידון אחד בהלכה הנובע מלימוד הגמרא
- ד **סוגיית הדף** - בכל דף נערכה סוגיא שלימה אחת עם העתקת מראי מקומות

NEW

**דפי הגמרא
עם התוספות
העיקריין**

דפי הגמרא
עם הדגשה מיוחדת
על התוספות הנחוצין ביותר

נערך ע"י
הרב פינחס ענגלאנדער שליט"א

דף ע

תוכן

- א. אם הבעל הדיר אשתו מגופו או מנכסיו
- ב. ביאור בקושיית הגמ', 'כיון דמשועבד לה היכי מצי מדיר לה'
- ג. אם הפרנס נחשב שליח ממש
- ד. ביאור כוונת הגמרא 'הא סברה וקבלה'

(א) אם הבעל הדיר אשתו מגופו או מנכסיו

- א. **משנה:** מובא במשנה דין המדיר את אשתו מליהנות לו, שעד ל' יום יעמיד פרנס, יתר מכן יוציא ויתן כתובה. וברש"י פירש, שאוסרה לגבי מזונות, אבל לא לגבי תשמיש, משום דהוא משועבד לה לתשמיש, וכ"כ התוס' (ד"ה המדיר), שלא נאסרה לגבי תשמיש, אך ביאר הטעם באופן אחר, עיי"ש.
- ב. **הדירה מנכסיו או מגופו:** האחרונים חקרו (עי' באבי עזרי (הל' אישות פ"י הי"ט ד"ה עוד)), האם איירי שהבעל הדיר אשתו מנכסיו, שאסורה ליהנות מנכסיו כדי לקבל מזונות, או שהדירה מגופו, שהאשה אסורה ליהנות מגוף בעלה, וגם הנאה מנכסיו נחשבת הנאה מגופו.
- ג. **ראיית רעק"א:** רעק"א (תוס' למשניות, נדרים פ"ה אות מב) כתב להוכיח שהדירה מגופו. ראייתו, ממה שהקשה הגמ' (עמ' ב), היאך מותר לבעל לזונה ע"י פרנס, הא הפרנס הוא שלוחו של הבעל. והעיר רעק"א, מאי איכפת לן שהפרנס נחשב שליח, הא הוא זנה מנכסיו, ולא מנכסי הבעל, אלא ע"כ נאסרה ליהנות מגוף הבעל, ולכן אסור לזונה אף ע"י שליח. [וכ"כ האבנ"מ (סי' עב ס"ק ב), שהבעל הדירה מגופו, ולא מנכסיו].
- ד. **קושיית רעק"א:** אך הקשה רעק"א, א"כ אמאי אסור לזונה מנכסיו, שלכא"ל לא מקרי שנהנית ממנו, שהרי אין הנאתה באה מאת הבעל, אלא מאת תקנת חז"ל שחייבו את הבעל לזון את אשתו. [אבל אם נימא שהבעל הדירה מנכסיו, א"כ ניחא, שהרי היא נהנית מן הנכסים, וזה אסור]. ונשאר רעק"א בצ"ע.
- ה. **תירוץ ר' שמואל:** בשיעורי ר' שמואל תירץ, שאע"פ שהסיבה שהבעל מפרנס אשתו היא מחמת תקנת חז"ל, מ"מ מקרי שאשתו נהנית ממנו, כיון שסוף סוף הנאתה באה על ידו. וכתב, שמבואר מזה, שמי שלוח ממון, ואח"כ הדיר את המלוה מליהנות מגופו, אסור לו לפרוע חובו, שגם זה מקרי הנאה מגופו, אע"פ שנותן את המעות בתור פירעון חוב ולא בתור מתנה.

(ב) ביאור בקושיית הגמ', 'כיון דמשועבד לה היכי מצי מדיר לה'

- א. **סוגיית הגמ':** הגמ' מקשה, היאך יכול הבעל לאסור אשתו מליהנות ממנו, הלא הוא משועבד לזונה מתקנת חז"ל, וכיון דמשועבד לה לאו כל כמיניה דמפקע לה לשיעבודיה. וכפשוטו הקושיא היא, שנדר כזה אינו ראוי לחול, משום שהוא נדר על דבר שאינו שלו, כיון שהוא משועבד לאשתו לזונה.
- ב. **קושיית האחרונים:** הקשו האחרונים (עי' פני יהושע (ד"ה וכיון)), למה לא יחול הנדר, הרי כעת אין עליו חיוב לזונה יותר ממה שהיא צריכה היום, ולמחר יתחייב לזונה את צרכיה שלמחר, וא"כ למה לא יוכל הנדר לחול כדי לאסור אותה מליהנות ממנו לכל שאר ימיה אחר היום.
- ג. **ביאור הקושיא:** בספר עטרת שמואל (ד"ה וכיון דמשועבד) ביאר הקושיא על פי דברי הריטב"א (נח:), מובא באבני מילואים (סי' סט ס"ק א), שחובת הבעל לזון אשתו אינה חובה גדולה אחת לזון את אשתו כל ימיה, אלא החיוב מתחדש בכל יום ויום, לזון את צרכיה של היום. ובקובץ שיעורים (אות שא) ביאר סברת הריטב"א, שחובת המזונות אינו חיוב ממון, אלא הוא חיוב לזונה ממש בכל זמן שהיא צריכה לאכול.
- ד. **תירוץ ר' שמואל:** בשיעורי ר' שמואל (ע): כתב לתרץ, שאע"פ שסובר הריטב"א שחובת המזונות מתחדשת בכל יום, מ"מ הנישואין היא הסיבה לחייב את הבעל לזון אשתו בכל יום ויום, ומוכח מכאן, שגם סיבת החיוב סגי למנוע את הנדר מלחול, ואין צורך שהחיוב כבר חל עליו בפועל. [וכ"כ בברכת אברהם (ע: לתוד"ה והאידיא)].
- ה. **תירוץ העטרת שמואל:** בעטרת שמואל (שם) תירץ על דרך הנ"ל, אך באופן אחר, שגם לפי הריטב"א יש חלות חיוב מזונות בשעת הנישואין, אלא שגדר החיוב הוא, שמעכשיו חל על הבעל שיתחייב בכל יום ויום, ומוכח מכאן, שגם סיבת החיוב סגי למנוע את הנדר מלחול, ואין צורך שהחיוב כבר חל עליו בפועל. [וכ"כ בשם הגר"ח, שגדר החיוב הוא, שבשעת הנישואין חל על הבעל שיתחייב בכתובה בשעת הגירושין או המיתה].

ג) אם הפרנס נחשב שליח ממש

- א. **סוגיית הגמ':** הגמ' מקשה על הדין המובא במשנה, שבעל שהדיר את אשתו מליהנות לו, צריך לזונה ע"י פרנס, ומקשה הגמ', היאך מותר לבעל לזונה ע"י פרנס, הא 'פרנס לאו שליחותיה קא עביד', כלומר שגם זה מקרי שהאשה נהנית מהבעל, כיון שהפרנס נותן לה מזונות על פי ציווי הבעל.
- ב. **קושיית האחרונים:** הט"ז (יו"ד סי' קס"ט ק"ט) הקשה, היאך שייך תורת שליחות לגבי הפרנס, הא אין שליח לדבר עבירה. וכן הקשה המחנה אפרים (הל' שלוחין סי' ט). [עוד הקשה הקובץ שיעורים (אות רכט), למה לא תירצה הגמ', שהפרנס הוא נכרי ולא ישראל, והרי אין שליחות לנכרי, ותיירץ על פי מה שתירצו האחרונים לקושיא הנ"ל, עי' בסמוך].
- ג. **תירוץ ר' שמואל:** בשיעורי ר' שמואל תירץ, דאיירי שהבעל לא גילה להפרנס שהוא הדיר את אשתו, שחשב הבעל שלא יסכים הפרנס לעבור על הנדר ולפרנסה, וממילא נמצא שהפרנס עובר באיסור רק שוגג ולא במזיד, והרי כתבו התוס' (קידושין מב:) שלגבי עבירה בשוגג יש שליח לדבר עבירה.
- ד. **תירוץ האחרונים:** הרבה אחרונים [אבני מילואים (סי' ע הגהה אות ד), רעק"א (הגהה למחנה אפרים שם) ועוד] תירצו בדרך אחר, שבאמת אין כוונת הגמ' לדין שליחות כלל, אלא לדין ערבות, שכיון שהפרנס נותן מזונות להאשה על פי ציווי הבעל, הרי נחשב הפרנס כמו ערב על הלואה, שהוא נתחייב לפרוע את החוב להמלוה משום כך שעל פיו הלוח המלוה את מעות.
- ה. **ביאור ר' אלחנן:** בקובץ שיעורים (אות רכט) ביאר תירוץ האחרונים, שכיון שהפרנס יכול לתבוע את הממון שהוציא על מזונות האשה מאת הבעל, מדין ערב, ממילא נחשב כאילו הבעל עצמו הוציא המעות כדי לפרנס אשתו, ומקרי שנהנית ממנו. וביאר לשון הגמ', 'לאו שליחותיה קא עביד', דר"ל, שכיון שמפרנסה עפ"י ציווי הבעל, הרי חייב הבעל לשלם לו מדין ערב, ושוב נחשב שאשתו נהנית ממנו.

ד) ביאור כוונת הגמרא 'הא סברה וקבלה'

- א. **סוגיית הגמ':** מקשה, מאי שנא עד ל' יום שיכול הבעל לזון אשתו ע"י שליח, אבל לאחר ל' יום אינו יכול לעשות כן. ומביאה הגמ' כמה תירוצים לקושיא זו, ואחד מן התירוצים הוא, 'איבעית אימא שהדירה כשהיא ארוסה ונישאת'. ומקשה הגמ' ע"ז, 'נישאת הא סברה וקבלה', [היא יודעת שנאסר הבעל לזונה, ואעפ"כ נישאת לו].
- ב. **שיטת רש"י:** רש"י (ד"ה לענין מזוני) ביאר הא דקאמרה הגמ' הא סברה וקבלה, 'יודעת היא שאי אפשר לה בלא מזונות'. ודייק הרשב"א (ד"ה הא דאמרין) מדבריו, שרש"י הבין סברת הגמ', שהאשה מוחלת על עיקר חובת המזונות.
- ג. **שיטת הרשב"א:** הרשב"א (שם) הקשה על רש"י, אם כן פרנס למה לי, הא מחלה על כל עיקר חובת המזונות. מכח קושיא זו הרשב"א חולק על רש"י, וביאר כוונת הגמ' באופן אחר, שכיון שהיא נישאת לו אע"פ שיודעת שצריך הבעל לזונה ע"י שליח, הרי גילה דעתה שהיא מסכמת לקבל מזונותיה ע"י שליח, וא"כ מותר לבעל לזונה ע"י שליח כל ימיה, ולא רק לל' יום. אך עדיין נשאר על הבעל עיקר החיוב לזון את אשתו.
- ד. **קושיית רעק"א:** על פי דברי הרשב"א הנ"ל תירצו האחרונים קושיית רעק"א בגליון הש"ס. דהנה רעק"א ציין לדברי הר"ן בנדרים (מז), וכתב עליו, 'וצ"ע'. וכוונתו, שהר"ן שם הביא ראיה מסוגיין, שבעל שהדיר אשתו בעודה ארוסה, ואח"כ נישאת, חייב הבעל לזונה, משום דהוא משועבד לה. וקושיית רעק"א היא, שלכאור' מסקנת הגמ' בסוגיין היא להיפוך, שבכה"ג האשה סברה וקבלה ונפטר הבעל ממזונות.
- ה. **תירוץ האחרונים:** וכתבו האחרונים [שיעורי ר' שמואל, ספר הערות], שקושיית רעק"א בנויה על שיטת רש"י, דכוונת הגמ' סברה וקבלה היא שהאשה מוחלת לגמרי על חובת המזונות. אך יש לתרץ שיטת הר"ן, שהוא פירש כוונת הגמ' כמו הרשב"א, שאין האשה מוחלת על עיקר חובת המזונות, אלא שהיא מסכמת לקבל מזונותיה ע"י שליח.

הלכות הדף

דף ע

דיני קנינים בקטנים

מובא בגמ' דין הפעוטות, דהיינו תינוקות בני תשע או שמונה שנים כמו שפירש רש"י, שאע"פ שהם קטנים, מ"מ מקחן מקח וממכרן מכר במטלטלין. והוא מדרבנן, שמדאורייתא דינם כקטן גמור, ואין להם הקנאה כלל, אלא שתקנו חז"ל שמקחן מקח וממכרן ממכר. דין זה מובא להלכה בשו"ע (חו"מ סי' רלה סעי' א), וז"ל, 'קטן עד שש שנים אין הקנייתו לאחרים כלום, ומשש שנים עד שיגדיל, אם יודע בטיב משא ומתן, מקח מקח וממכרן כו', והכל במטלטלים כו', אבל בקרקע אינו מוכר ולא נותן עד שיגדיל'.

וטעם התקנה אינו מבואר בגמ' ובשו"ע, אך הסמ"ע (ס"ק א) ביאר הטעם, שהוא לטובת הקטן, שאם לא יהיה ממכרו ומקחו מקח הרי א"א לו לעסוק בפרנסתו, שלא ירצו בני אדם לעסוק עמו, שהרי יכול לחזור כל זמן שירצה, ושוב תיקנו חז"ל בתורת לא פלוג שיש לו קנינים בכל אופן, אך רק עד כדי חייו. וז"ל הסמ"ע, 'שמשגיגע לעונה הפעוטות שיהיה מקחו מקח כו', דאל"כ אין שום אדם יהיה לו שום עסק עמו, שהרי יכול לחזור בו כשירצה'.

ויש לעיין אם דין זה שייך גם בקטן שהוא סומך על שלחן אביו, כמו שרגילים בזמנינו. והנה השו"ע (שם סעי' ב) כתב, שדין הפעוטות שייך רק 'בקטן שאין לו אפטרופוס, אבל אם היה לו אפטרופוס, אין מעשיו כלום אפילו במטלטלים, אלא מדעת האפטרופוס, שאם רצה לקיים מקחו וממכרו ומתנתו במטלטלים קיים'. והוסיף הרמ"א וז"ל, 'והוא הדין אם סומכים אצל בעל הבית, שגם בכה"ג דינו כמי שיש לו אפטרופוס. וטעם הדבר, שבכה"ג לא חששו חז"ל לעשות תקנה בשבילו כדי שיוכל לעסוק בפרנסתו, כיון שיש לו אפטרופוס שעוסק בשבילו. וא"כ לכאורה ה"ה בקטן שהוא סומך על שלחן אביו, דלא שייך בו תקנת הפעוטות, כיון שהאב עוסק בשבילו. וכ"כ בספר חנוך לנער (להגר"י בלוי, פמ"ג ס"ז) וז"ל, 'אבל הסמוך על שלחן אביו או שיש לו אפטרופוס אין במעשיו כלום אלא מדעת האב'.

אך יש לחקור במש"כ השו"ע, שבקטן שיש לו אפטרופוס אין מעשיו כלום 'אלא מדעת האפטרופוס', אם כוונתו שצריך דעת האפטרופוס על כל קנין וקנין שהקטן עושה, או שיכול האפטרופוס לגלות דעתו באופן כללי, שהוא מסכים לכל קנינים שעושה הקטן, ושוב יכול הקטן להקנות כל מה שירצה. ולכאורה יש בזה נפק"מ גדולה לדינא, שהדבר מצוי שקטנים מוכרים דברים קטנים, כמו סוכריות (seidnac) או סודה (ados) וכדומה, ויש לברר אם ממכרן מכר כל זמן שאביהם הסכימו באופן כללי שבניהם ימכרו מה שירצו. וכפשוטו נראה, שיכול האב לגלות דעתו באופן כללי.

ונחוץ להדגיש, שכל הנ"ל שייך לגבי קטן שבא להקנות איזה דבר לאדם אחר, אבל לגבי גדול שבא להקנות איזה דבר לקטן, גם בקטן ממש פחות מגיל הפעוטות הקנין חל, כל זמן שיש בו דעת כדי ליטול אגוז ולזרוק צרור, משום שיש בזה מעלת 'דעת אחרת מקנה אותו'. וז"ל השו"ע (חו"מ סי' רמג סעי' טו), 'קטן שנותנים לו צרור וזרוקו, אגוז ונוטלו, זוכה לעצמו'. וביאר הרמ"א, 'ודוקא כשיש דעת אחרת מקנה לו'.

נמצא, שלגבי קנינים יש חילוק בין קטן שאינו סומך על שלחן אביו לבין קטן שסומך על שלחן אביו. וכן מצינו חילוק ביניהם לגבי דיני מציאה, שקטן שאינו סומך על שלחן אביו מציאתו לעצמו מפני דרכי שלום, אבל במי שסומך על שולחן אביו, אביו זכה בה אביו. וז"ל השו"ע (חו"מ סי' ער סעי' ב), 'מציאת בנו ובתו הסמוכים על שולחנו כו', הרי אלו שלו'. והוסיף הרמ"א, 'דה"ה אם הרויחו בסחורה או במלאכה, שאביו זוכה בו. ולגבי הלואות, השו"ע (חו"מ סי' רלה סעי' טו) הביא ב' דעות לגבי קטן שלוח ממון, וז"ל שם, 'קטן שלוח מאחרים יש מי שאומר שחייב לשלם כשיגדיל, ויש מי שפוטר, ויש מי שמחלק, שאם ידוע שלוח לצורך מזונותיו נפרעין ממנו, אבל אם אינו יודע שלוח לצורך מזונותיו אין נפרעין ממנו'. ולדינא לא הכריעו הפוסקים, ועי' בספר פתחי חושן (הלואה פ"ז סעי' לה-לז) מה שהביא בזה.

דרף

בקושיית השער המלך

גמרא:

המדיר את אשתו מליהנות לו עד ל' יום
יעמיד פרנס יתר מכן יוציא ויתן כתובה

תמצית הסוגיא:

במשנה מובא דין המדיר את אשתו מליהנות לו, שעד ל' יום יעמיד פרנס, יתר מכן יוציא ויתן כתובה. ומבואר שנדרו חל ונאסרה אשתו מליהנות ממנו. אך כתב רש"י, שלא נאסרה האשה מתשמיש, משום 'דהא משועבד לה', אלא נאסרה מהנאת מזונות.

השער המלך הקשה קושיא גדולה, שמבואר ברש"י, שלשון הנדר 'מליהנות לו' כולל בין הנאת תשמיש ובין הנאת מזונות, אלא שאין הנדר יכול לאסור תשמיש, וא"כ קשה, אמאי לא נוהג הכלל הידוע 'נדר שהותר מקצתו הותר כולו', וגם הנאת מזונות לא תהא אסורה.

וכתבו האחרונים, שקושיא זו תלויה בביאור סברת רש"י, כמו שיתבאר.

הר"ן ביאר סברת רש"י, שלשון הנדר משמע שהבעל בא לאסור על אשתו רק מה שהוא שלו, וכיון שהוא משועבד לאשתו לענין תשמיש, אין זה נכלל בנדרו. וכתב הרש"ש, שלפי זה מיושבת קושיית השער המלך, שלדבריו הנאת תשמישו לא נכלל בנדרו כלל.

כמה אחרונים ביארו סברת רש"י באופן אחר קצת, שהנאת תשמישו היא דבר שאינו שלו, כיון שהנאה זו משועבדת לאשתו, ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו. וכתבו, שגם לפי זה מיושבת קושיית השער המלך, שהרי על הנאת תשמיש ליכא נדר כלל, כיון שאינה שלו.

אך הרבה אחרונים [המחנה אפרים, האבני מילואים, והבית יעקב] ביארו סברת רש"י בדרך ג', ולפי ביאורם קושיית השער המלך נשארת במקומה. שביארו, שהטעם שהבעל אינו יכול לאסור תשמיש הוא, משום שיש עליו מצות עונה, ושוב אין הנדר יכול לבטל המצוה, שכבר מושבע ועומד מהר סיני. וביארו, שאע"פ שבעלמא נדר חל לבטל מצוה, מ"מ נדר זה שאני, שהוא חל על הנאת גופו, ונדר כזה אינו חל לבטל מצוה, שכבר נתחייב גופו במצוה.

תמצית מראי מקומות

א. משנה

מובא דין המדיר את אשתו מליהנות לו, שעד ל' יום יעמיד פרנס, יתר מכן יוציא ויתן כתובה.

ומבואר שנדרו חל ונאסרה אשתו מליהנות ממנו.

ב. רש"י ד"ה המדיר

כתב, שלא נאסרה האשה מתשמיש, 'דהא משועבד לה', אלא נאסרה מהנאת מזונות.

קושיית השער המלך

ג. שער המלך הל' נדרים פי"ב ה"י

העיר, שמבואר ברש"י, שלשון הנדר 'מליהנות לו' משמע שכולל בין הנאת תשמיש ובין הנאת מזונות, [כמו שדייקו התוס' (ד"ה המדיר)], אלא שאין הנדר יכול לאסור תשמיש. והקשה, א"כ אמאי לא נוהג כאן הכלל הידוע, 'נדר שהותר מקצתו הותר כולו', וגם הנאת מזונות לא תהא אסורה.

ב' מהלכים בביאור דעת רש"י

ד. רש"ש לתוס' ד"ה המדיר

הקשה כקושיית השער המלך, וכתב, שלפי דרכו של הר"ן בדעת רש"י לא קשה מידי.

ה. ר"ן ד"ה המדיר

ביאר דעת רש"י כעין הנ"ל, אך באופן אחר קצת, שלשון הנדר משמע שהבעל בא לאסור על אשתו רק מה שהוא שלו, וכיון שהוא משועבד לאשתו לענין תשמיש, אין זה נכלל בנדרו כלל.

[וכוונת הרש"ש, שלפי הר"ן הנאת תשמישו לא נכלל בנדרו כלל, ולא מיקרי נדר שהותר מקצתו].

ו. אילת השחר לרש"י ד"ה המדיר

ביאר דברי רש"י באופן אחר קצת, שהטעם שאין הנדר חל לאסור הנאת תשמיש הוא משום שאינו הבעלים על הנאה זו, ואינו יכול לאסור דבר שאינו שלו.

וכתב, שלפי זה מיושבת קושיית השער המלך, שהרי לענין הנאת תשמיש ליכא נדר כלל, ואין זה מקרי נדר שהותר מקצתו.

ז. עטרת שמואל לרש"י ד"ה המדיר

ביאר גם כן סברת רש"י כדרכו של האילת השחר, שהנאת תשמישו היא דבר שאינו שלו, כיון שהנאה זו כבר משועבדת לאשתו, והרי אין אדם אוסר דבר שאינו שלו.

והוסיף, שמכאן מוכח דבר חדש, ששיעבוד הבעל לאשתו לענין תשמיש אינו מצוה שלו בלבד, אלא גם שיעבוד גמור.

מהלך ג' בביאור דעת רש"י

ח. מחנה אפרים הל' נדרים סי' א

ביאור סברת רש"י בדרך ג', שכבר חל עליו מצות עונה, ושוב אין הנדר יכול לחול עליו ולבטל המצוה, שכבר מושבע ועומד מהר סיני.

וביאר, שאע"פ שבעלמא נדר חל לבטל מצוה, מ"מ נדר זה שאני, שהוא חל על הנאת תשמישו, וא"כ הוא חל על גופו, ונדר כזה אינו חל לבטל מצוה, שכבר נתחייב גופו במצוה, אבל לגבי מזונות הנדר חל לבטל מצותו לזון אשתו, שהנדר אינו חל על גופו אלא על המזונות.

ועל פי זה יישב קושיית התוס' על רש"י, עיי"ש.

ט. אבני מילואים סי' עב ס"ק ב

ביאר גם כן הטעם שאין הבעל יכול לעשות נדר כדי לבטל תשמיש כדברי המחנה אפרים.

י. בית יעקב ד"ה ומקודם ליישב קושיית התוס'

ביאר דברי השיטמ"ק על דרך המחנה אפרים.

[ולפי האחרונים הנ"ל אכתי קשה קושיית השער המלך].

כמ"ש הרשב"א והר"ן פרק בתרא ונדריים דף הנוכר פ"ו ע"ב], וא"כ איכא למימר שפיר דכי אלמוה רבנן היינו דוקא בהנאת תשמיש, אבל בשאר הנאות חייל שפיר, אמנם היכא דמדינא לא חל הנדר על מקצתו לא חל אכולו, וכדעת הריטב"א ז"ל שכתבנו.

ואולם מדברי הר"ן ז"ל שכתב בפ"א ונדריים דף פ"ו ע"א ד"ה מתקיף לה ליישב קושיית התוספות והריטב"א ז"ל, י"ל דריו"ח בן נורי דאמר יפר לאו משום מה שהאשה חייבת לבעלה תחת מזונות קאמר, דאי משום הכי בלחוד ליכא למימר תהא אסורה לחזור, שהרי אפשר לבעל לזוהר בכך, אלא הכא באוסרת כל הנאות שלה על בעלה עסקינן, אפילו אותן שבע מלאכות, דהיינו טוחנת ואופה וכו', והיינו דקאמר ותהא אסורה לחזור לו, שאינה יכולה לשמשו במלאכות הללו, ומהני מלאכות לא כל הימנה להפקיע עצמה וכו', יע"ש, נראה שחולק על סברת הריטב"א ז"ל, וס"ל דאע"ג דלא חל אשאר מלאכות, דהיינו טוחנת ואופה, חייל אמעשה ידיה, ולא אמרינן בכה"ג נדר שהותר מקצתו וכו', דאי ס"ל כדעת הריטב"א, בפשיטות הי"ל ליישב ולומר דכיון דלא חל אשאר מלאכות לא חל אמעשה ידיה, והיכי קאמר ריו"ח בן נורי יפר, ולמה זה הוצרך לומר דאעיקר מעשה ידיה אפשר לבעל לזוהר ממנה, דהן לו יהי דנימא דאי אפשר לבעל לזוהר, אפ"ה מיתבא מילתא שפיר, וכן מבואר ג"כ מ"ש בחידושי לנדריים דף י"ז ע"ב ד"ה [דכוותה] [תנן].

ועיין במוהרי"ט בחלק א' סימן ה' [ד"ה וחזן מזה] שכתב, דאשה שאמרה הנאת תשמיש עלי, כופה ומשמשתו, ולא חיישינן שמא תעדיף, משום דכיון דמדינא לא חלה אחיוב עונה, לא חל נמי אהעדפה, יע"ש, ונראה שזה סותר לדברי הר"ן ז"ל שכתבנו, ומ"מ יש לחלק, דעד כאן לא אמר הרב ז"ל אלא דוקא גבי העדפת תשמיש, דכיון דאין מקום לחול אלא אחר חיוב עונה, ועיקרו לא חל, ה"נ לא חל אהעדפה דגרירי אבתריה, אמנם בנודר מבי ענינים נפרדים, ה"נ אע"ג דלא חל אחרא חייל אידיך. ועיין בספר משפטי שמואל סימן קי"א [דף קכ"ה עמוד ג' ואילן], וכנראה דאשתמיט מיניה דברי הר"ן ז"ל הללו. ועיין בהרב"ז חלק ד' סימן רע"ח, והר"א ששון סימן קנ"ו, וכן נראה דעתו ז"ל בתשובה סימן ע"ג, שכתב דמי שנשבע לפרוע הקרן והרבית, אע"ג דלא חלה שבועתו על הרבית חלה על הקרן, וכמו כן ראיתי להרב מחנה אפרים הלכות שבועות סימן ח' שהכריח מדברי הר"ן ז"ל הללו בתשובה וכמ"ש.

מעשה חושב

המתכנן לעיל הלכות אסור"ו [פ"ו ה"ח ד"ה דע], הא אחר הגירושין הבעל נמי נאסר בתשמישה, ונמלא דדברי הרשב"א סומרים זה את זה, ואי אפשר לומר משום דבאמת קונמות מפיקעין מידי שעבוד, וא"כ חל הנדר גם על בעלה, ולכן נאסרו היהודים מטעם מוסף, אלא דמ"מ אלמוהו רצון לשעבודיה דבעל והחירו את תשמישו, דהא לימא, שהרי אי נמלא דחל הנדר רגע אחד גם על הבעל, והאסרו כ"ע מטעם מוסף, א"כ חו אין כח ציד חממים להמירה לבעלה בתשמיש ולעבור נקום ועשה, ונפרט דעיקר הפירוש בלילמת השעבוד היינו משום דבעל כלוקח דמי, ואשמו נרשמו למודא קאי ולא נרשות עלמה, והוי כאלוקח פירות בעלה על בעלה, וא"כ הא מטעם זה אין מקום לנדרה לחול על בעלה אפילו רגע אחד, וי"ע.

התם, הא טעמא דת"ק הוא משום שאין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם. אך קשה טובא מההיא דגרסינן בכתובות פרק מציאת האשה דף ס"ו ע"א, כי אתא רבין אמר ריו"ח, בהעדפה שלא ע"י הדחק כ"ע לא פליגי, כי פליגי בהעדפה שע"י הדחק, ת"ק סבר לבעלה הוי, והשתא קשה דמנ"ל לריו"ח דלת"ק העדפה שע"י הדחק הוי לבעלה, נימא דבאה לא פליג אר"ע, אלא דת"ק ס"ל דכיון דלא קדשי אשאר מלאכות לא קדשי אהעדפה נמי, אע"פ שהיא שלה, ור"ע ס"ל דאע"ג דלא קדיש אשאר מלאכות קדיש אהעדפה, כיון דמדינא חייל, וכדס"ל לריו"ח בן נורי לענין חלות אחר גירושין, וכמו כן קשה לדעת הרמב"ן ז"ל שכתב דטעמא דת"ק משום דכיון דידים לא קדשי דבר שלא בא לעולם הוא, וכעת צ"ע.

ודע שמדברי הריטב"א הללו שכתבנו נראה שיש להוכיח מה שנסתפק הרב קול יעקב דף מ"ח עמוד ג', על מי שהיו לפניו ב' בהמות, ונדר ואמר הרי אלו עולה, ונמצאת אחת מהן בעלת מום או טמאה, מי אמרינן כיון דעל אותה בהמה לא חל הנדר אף על האחרת לא חל, הוה ליה נדר שהותר מקצתו הותר כולו, או דילמא עד כאן לא אמרינן נדר שהותר מקצתו וכו' אלא כשחל הנדר מעיקרו ושוב הותר מקצתו ע"י פתח, אמנם אי מעיקרו אין מקום לחול על מקצתו כלל, בכה"ג אפשר דקרינן ביה ככל היוצא מפיו יעשה, ע"ש, ומתוך דברי הריטב"א הללו שכתבנו מבואר יוצא דלא חל כלל, וכמוכח. ומה שהביא הרב הנוכר ראה מאותה ששינוי בכתובות [ע"א] המדיר את אשתו מליהנות לו עד ל' יום יעמיד פרנס, וכתב רש"י המדיר את אשתו מליהנות לו אין הנאת תשמיש נאסר, דהא משועבד לה, נראה דהנאת תשמיש בכלל מה שאסר עליה מליהנות לו, אלא שלא חל עליה איסורא משום דמשועבד לה, ואי אמרת דכל הנודר משני דברים ואין הנדר חל על אחד מהם שהותר כולו, אם כן היכי תני מתניתין עד ל' יום יעמיד פרנס וכו', הא כיון דלא חל אהנאת תשמיש אף שאר ההנאות הותרו, ואף שהתוס' [ד"ה המדיר] חולקים על רש"י, הוואה יראה דלאו מהאי טעמא חולקים על רש"י, כמבואר, אלא מוכח דס"ל דכל שלא חל הנדר מעיקרו לא אמרינן ביה נדר שהותר מקצתו הותר כולו, אלו תורף דבריו, יע"ש, וכן שם נראה לע"ד לדקדק מ"ש הרשב"א ז"ל בחידושי לנדריים דף ט"ו ע"ב ד"ה ואמר רב כהנא לענין אם אסורה הנאת תשמישה על כל העולם, דאע"ג דלא חל איסורא על הבעל, אכ"ע חייל, יע"ש, אמנם לע"ד אין מכל זה ראייה, דהתם שאני, דמדינא חייל נדרא אף אהנאת תשמיש, כיון דקיי"ל דקונמות קדושת הגוף נינהו ומפקיעין מידי שעבוד, אלא משום דאלמוה רבנן לשעבודיה דבעל הוא דלא חל,

השחר

כתובות ע"א

אילת

שמב

נחשב עובר על הנדר, או דילמא אינה אכילה כלל כיון שסם המות נתון בתוכה.

רש"י ד"ה המדיר. אין הנאת תשמישו נאסר עליה וכו'. שיטת רש"י דבכלל הנדר שלא תיהנה ממנו נכלל תשמיש, והקשו האחרונים [עי' ברש"ש בתוס'] כיון דלשון ליהנות היינו גם מתשמיש, אלא דלא חל כיון דמשועבד לה, א"כ נימא דנדר שהותר מקצתו הותר כולו.

והנה בנדירים דף כ"ה ע"ב מבואר דהמדיר אחרים מליהנות ממנו ואם הי' יודע שאביו ביניהם לא הי' אומר בלשון הזה, דנמצא דהלשון הזה **בטל** וממילא בטל הכל דנדר שהותר מקצתו הותר כולו, דנהי דרוצה לאסור על שאר האנשים, מ"מ הא מה שאמר לא רצה לומר, והו"ל כמחשבה בעלמא בלי דיבור דאינן נאסרין, אבל כאן דרוצה לומר מה שאמר אלא דלא חל על התשמיש מ"מ על מה דאפשר לחול חל שפיר נומסתמא זה ג"כ כוונת ההפלאה].

ועוד נראה דהנה באמת הא דאינו יכול לאסור מה שמשועבד היינו דאינו בעלים לענין זה, נמצא דבאמת אסור ליהנות משלו אלא דלענין זה אינו שלו, א"כ הא נתקיים כל הדיבור דמה שהוא שלו ואינו משועבד חל שפיר נומסתבר דעל תשמיש יתר על העונה שמחויב יחול שפיר, ומש"כ בהפלאה להוכיח דנקרא משועבד אף יתר מהעונה מכח הסברא דאינו דומה מי שיש לו פת בסלו, אינו מובן הוכחתו].

שליחותי קעביד, הא גם בקונה הנכסים מהפרנס מותר לזון אותה ממנו כיון דהנכסים לא היו אז שלו וכו' עי"ש. והנה אף דרק אסר נכסיו, מ"מ אם תרצה ליהנות כגון מזונות, זקוקה להנות ממנו כדי שתוכל להיות נזונת, דאם לא יתן ברצון תהא צריכה על כל דבר שתרצה לאכול לבוא לב"ד לגבות מנכסיו, ועי' ב"ק דף קי"ב ע"ב איך סדר גביית ב"ד, וגם אין גובין רק מקרקע, ובודאי על כל פרוטה שתצטרך להוציא ממנו בשביל מזונות יהי' במציאות בלתי אפשרי בלי שיתן ברצונו, וזה יהי' הנאה ממנו וולהלן ע"ב בד"ה ופרנס כתבנו ליישב באופן אחר].

עד שלשים יום יעמיד פרנס. לכאורה עצה זו של העמדת פרנס אינה ראויה כ"כ, וכעין מה דאמרינן בב"מ (קט"ו א') דאלמנה אין ממשכנין אותה מפני שמשיאה שם רע בשכנותיה, ע"י זה שצריך לבוא להחזיר עבוטה, וכן כאן ע"י שצריכה להגיע לפרנס נמצא משיאה שם רע, או שיהי' להם קשר יותר מדאי, והרי היא אשת איש.

ובכהאי גוונא דבמציאות א"א שיעמיד פרנס לא שייך עצה זו.

שלא תטעום אחד מכל הפירות. יל"ע באוסר את עצמו בקונם מאכילת איזה מאכל, אם אסור לו לאכלו גם כשיתן בתוכו דברים המרים, ולכאור' באופן זה אי"ז נחשב עובר על הנדר, אך יל"ע במאכל שערב לחיך אלא דמעורב בתוכו סם המות, אם כשאוכלו

והמשל בזה אם יאמר קונם פירותי ופירות חברי על פלוני, לא נימא דכיון שאין יכול לאסור פירות חבירו הוי נדר שבטל מקצתו, דנדר על פירות חבירו אינו נדר כלל, וה"נ כיון שאינו בעלים לאסור עליה תשמיש דמשועבד לה, הוי ככולל בנדרו פירות חבירו וא"ז בכלל הותר מקצתו הותר כולו.

והחילוק בין רש"י לתוס' הוא דלהתוס' אין זה בכלל משמעות לשונו משום דאינו מכיין אלא על המזונות, וגם על תשמיש יותר מעונה לא יחול, ולרש"י הוא מכיין על כל דבר שהוא שלו, אלא דעל מה שמשועבד לא נכלל כיון דאינו שלו.

ובשער המלך (פי"ב מהל' נדרים ה"י) הביא מספר קול יעקב שהוכיח מזה למי שהקדיש ב' בהמות ואמר הרי אלו עולה, ונמצאת אחת בעלת מום או טמאה דלא הוי בכלל נדר שהותר מקצתו הותר כולו כיון שהנדר מעיקרא לא חייל, וה"נ כיון דלענין תשמיש לא חייל מעיקרא כלל לא חשיב נדר שבטל מקצתו, ודחה בשער המלך דשאני הכא דמן הדין חייל הנדר דקונמות מפקיעין מידי שיעבוד, אלא דאלמוה רבנן לשיעבודי ולא פקע, ובכהאי גוונא הוא דלא אמרינן בטל מקצתו בטל כולו.

וצ"ב דהא מי שמכר חפץ לחבירו במשיכה לחוד, וכי מצי המוכר לאסור את החפץ בקונם כיון דמדאורייתא לא מכרו, הא בודאי אינו בעלים ע"ז, וה"נ כיון דמדרבנן אלמוה

לשיעבודי חשיב לאו דילי ולא חל הנדר כלל.

ובהערות מעשה חושב על השער המלך תמה דאם הנדר חל מה יועיל מה דאלמוה לשיעבודי וכי יאמרו לו רבנן לעבור איסור, ויתכן דגם לדעת השער המלך מטעם זה דאלימ שיעבודי לא חל איסור קונם מכח הנדר, רק כונתו דאין חסרון בעצם הנדר שאינו יכול לחול דנימא מטעם זה הותר מקצתו הותר כולו].

בא"ד. דהא משועבד לה. ומבואר בר"ן בנדרים דף ט"ו ב' דאלמוה לשיעבודי. וצ"ב דלכאורה הוא משועבד לה רק מצד מצות עונה, אבל מה היא משועבדת לו. וברשב"א (בנדרים שם ד"ה ואמר) מבואר דנשתעבדו זה לזה לכך שע"י כך עמדו ונישאו ולא משום מצוה בלבד.

והנה במה שמבואר בר"ן שם דאלמוה שייך גם בעונה, צריך להבין מה שייך אלמוה בזה, דאלמוה היינו דכאילו כבר קדם וקיבל את השיעבוד לפני הנדר, וזה שייך בממון ולא בעונה, וכבר נתקשו בזה, ע"י בקובץ שיעורים אות רל"א.

ואפשר לומר דהנה באמת לחיוב עונה הא חכמים קבעו זמנים מתי שמחויב, אבל מ"מ א"א לומר שיש יום מיוחד בו הוא חייב מה"ת בעונה, דהא אם פירסה נדה או שתהי' חולה או הוא חולה הרי הוא פטור, נמצא דאז אין הביאור שהוא פטור אלא שזה לא עונתה, כיון דעונתה הוא רק באם ישלמו כל התנאים, וא"כ בלי האלמוה נהי דיש

פרק המדיר

דכשאוסר הנאת תשמיש עליה כוונתו לאסור גופו עליה, ולענין הנאת מזונות כוונתו לאסור הנכסים עליה ע"ש. ועי' באב"מ (סי' ע"ג ס"ק ז' ד"ה וזה) שנקט דמיירי שמדירה מגופו ע"ש. ועי' באב"מ עזרי (פ"י מאישות הי"ט ד"ה עוד) שהאריך צוה ע"ש.

רש"י ד"ה המדיר וכו'

בא"ד ואין הנאת תשמישו נאסר

עליה דהא משועבד לה וכו'

ובפשוטו כוונתו דכיון דמשועבד לה הוא כאוסר דבר שאינו שלו, דשיעבוד עונה הוא כדבר שאינו שלו, וכ"כ הרא"ש והר"ן בנדריים (טו:): "דהוי כאוסר פירות חצירו על חצירו". ול"כ מה שייך שיעבוד בעונה, והא בפשוטו שיעבוד לא שייך אלא בחיוב ממון אבל חיוב עונה היא רק מצוה דרמיא עלי' על גופו, ומנלן דלהוי ממש כאוסר נכסי חצירו על חצירו. ^{עמוד תמונה} וצ"ל דמדכתבה התורה לשון "עונתה" במפיק ה"א, ילפינן מזה דהאיסור הוא שלא ימעט העונה שהיא זכותה ושעבודה, ולזה ילפינן דיש שיעבוד לעונה, והמצוה הוא שיקיים השעבוד, וכל דליכא שיעבוד ממילא פקע המצוה, וכ"כ הרשב"א

דף ע.

המדיר את אשתו

מליהנות לו וכו'

עי' באחרונים שנסתפקו אי מתני' מיירי שהדירה מנכסיו, או דמיירי שאוסר הנאה מגופו ורק אם נהנית מנכסיו מיקרי נהנית מגופו. ועי' בתוס' רע"א (רפ"ה דנדריים) שהוכיח ממה שגדדו רש"י ותוס' דלשון ליהנות לו יהיה גם תשמיש בכלל, משמע דמיירי לאוסר גופו, דאי מיירי לאוסר הנכסים הרי פשיטא דאין תשמיש בכלל. ועוד הוכיח ממאי דפרכינן לקמן ופרנס לאו שליחותיה קעביד, ואי מיירי שהדירה מנכסיו הא ליכא איסור על השליח ליתן מנכסיו, ובע"כ דהאיסור הוא שלא יהנה מגופו.

ועפ"י"ז הק' רע"א, מאי פריך בגמ' כיון דמשועבד לה היכי מצי מדיר לה, והא עדיפא מיניה קשה דהא אינו מהנה אותה כלום מגופו, שהרי היא נוטלת את שלה, ואין זה מיקרי הנאה מגופו כלל. ועי' בשיעורי ר' שמואל שכתב דלכאורה מוכח מכאן דאע"פ שנוטלת מה שמגיע לה, מ"מ באיסורי הנאה כל שמגיע לחצירו הנאה ממנו הוה זה בכלל האיסור ודו"ק. ובעיקר ספיקת רע"א, עי' במח"א (הל' נדרים סי' א') שכנראה נקט,

להדיא שם בנדריים דאיכא שיעבוד צעונה שע"ד כן נישאו והמנוה הוא לקיים אותו שיעבוד. (ועי' לקמן שהצאנו דהמח"א מפרש רש"י באופן אחר דהא דלא חל על תשמיש הוא משום דהוי נדר לבטל המנוה).

ועי' באחרונים שהק' שני קושיות על רש"י.

(א) הרש"ש הק' דאם הנאת תשמיש הוה בכלל לשון הנדר ורק דלא חל משום דמשועבד לה, נימא נדר שהותר מקצתו הותר כולו. ועי' במח"א (שבועות ס"י ח') שחי' דלא אמרינן נדר שהותר מקצתו הותר כולו אלא באופן שעל מקצתו אי"ז נדר כלל, אבל בנידון דידן דאין החסרון בהנדר אלא בצעלות, ל"א נדר שהותר מקצתו בטל כולו.

(ב) עורד הק' האחרונים והא אינו משועבד לה אלא בזמן עונה, וא"כ למה לא חל הנדר לענין זמנים שאינו חייב לה. ועי' בהפלאה (קו"א ס"י ע"ו ס"ק ע') שהוכיח מזה דשעבוד של האשה אינו רק על זמן העונה ממש, אלא כיון דאמרינן לעיל (ס"ג:) אינו דומה מי שיש פת בסלו למי שאין לו פת בסלו, א"כ יש לה גם שעבוד שיהיה לה פת בסלו, ולהכי לא חל הנדר (עי' לעיל (ס"א:) מה שכתבנו בזה). וע"ע בהפלאה בסוגיין שהוסיף דשעבוד זו של מניעת פת בסלו הוה רק שעבוד דרבנן, ועי' לקמן בקטע הבא

שהצאנו דצוה מיישב ההפלאה קושית המהרש"א.

תוד"ה המדיר את אשתו וכו'

בא"ד מגופא דמתני' הו"מ למיפרך עי' מהרש"א שהק' איך מצי להוכיח משיעבוד עונה דהוי מדאורייתא על שיעבוד מזונות דאינו אלא מדרבנן. ועי' בהפלאה שחי' עפ"י הנ"ל דהשיעבוד להיות פת בסלו לא הוי שיעבוד דאורייתא אלא שיעבוד דרבנן. ויל"ע בדבריו שהרי ההפלאה שם בא ליישב דברי הגמ' בנדריים, והרי שם מיירי משיעבוד דאורייתא מקרא דועונתה לא יגרע ודו"ק.

והנה ציישוב קושית התוס' על רש"י עי' באחרונים שכתבו כמה תירוטים.

(א) עי' במח"א (נדריים ס"י א') שחי' דמש"כ רש"י "דהא משועבד לה" אין הכוונה משום דהוי כאוסר דבר שאינו שלו אלא הוא משום דהוי נדר לבטל מנוה, דגופו משועבד להמנוה (עי' לקמן מש"כ מהקה"י צביאור הדבר), וא"כ לא שייך זה אלא לענין תשמיש, אבל במזונות דהנדר חל על הנכסים זה שפיר היה חל לבטל המנוה, ולזה מקשה הגמ' רק מהא דקונס שאני עושה לפיק. ודבריו ז"ע שהרי כבר הוכיח רע"א דע"כ מתני' לא מיירי שאסר הנכסים אלא שאסר גופו וכמשנ"ת, וא"כ גם מזונות להוי נדר לבטל המנוה, וכ"ה באבני מילואים (ס"י ע"ב ס"ק ב')

הלכות נדרים

סימן א

מי שנשבע לומר דבר לחבירו ואח"כ אמר קונם פי מלדבר לו אי חייל נדרא:

תנן התם חומר בנדרים מבשבועות שהנדרים חלים על דבר מצוה כדבר רשות, פי בגמרא בפ"ב דנדרים דף ט"ז ע"ב דהיינו טעמא משום דנדר בדין הוא שיחול ע"ד מצוה, לפי שהוא אוסר החפץ עליו ואין מאכילין לאדם דבר האסור לו, אבל לשון שבועה הוא אוסר עצמו מלעשות אותה מצוה, ולא כל כמיניה להפקיע עצמו מחיוב המצוה, והתוס' בפ"ג דשבועות דף כ"ה ע"א הקשו דמהו חומר בנדרים מבשבועות, והלא כי האי גונא דאוסר החפץ עליו שבועה נמי חיילא אי אמר ישיבת סוכה עלי בשבועה, ותירצו דנדרים בכל גוונא דחייל ארשות חייל ע"ד מצוה דהיינו כשאוסר החפץ על עצמו, אבל כשאוסר עצמו על החפץ אפילו על דבר הרשות לא חייל יע"ש. ולע"ד דבריהם תמוהים במה שרצו לומר דאין נדר חל כשאוסר גופו קונם על החפץ דקונם הוי קרבן ולא שייך על עצמו, והלא משנה שלימה שנינו בפ"ק דנדרים קונם פי מדבר עמך וקונם עיני בשינה ה"ז נדר, אלמא דקונם חייל על גופו, דעל השינה אי אפשר דהוי דבר שאין בו ממש ונדרים אינם חלים ע"ד שאין בו ממש. (א"ה יש לגמגם בזה דנראה לע"ד דכוונת התוס' לומר דאין החפץ נאסר אם אומר קונם גופו על החפץ, דאף אם יהיה הוא כקרבן מה איסור יש אם יהנה הוא מהחפץ, וההיא דקונם עיני בשינה ה"ט משום דהגוף הוא חול והעין הוא קדש). ובפ"ק דנזיר דריש יזיר לאסור יין מצוה כיון

הרשות, ופריך והא מושבע ועומד מהר סיני הוא, ופרש"י ואע"ג דנדרים חלים על דבר מצוה, היינו היכא שאוסר החפץ על עצמו אבל נזיר אסר נפשיה אחפצא יע"ש, ולמדנו מזה דבנדרים אי אסר נפשיה אחפצא כגון שאמר קונם פי מלקרות קריאת שמע או שנשבע לומר דבר לחבירו ואחר כך אמר קונם פי מלדבר לו לא חייל נדרא:

ולפי מ"ש נראה לע"ד דאתי שפיר מה שהקשה הר"ן ז"ל בפ"ב דנדרים דף ט"ו דמקשה תלמודא בקונם שאני משמשיך היאך חייל נדרא והא משועבד לה מן התורה, וכתב הר"ן ומאי קושיא והא קי"ל דקונמות קדושת הגוף ניהו ומפקיעין מידי שיעבוד, וכפי מה שכתבנו לא ק"מ, דכה"ג שאוסר עצמו על המצוה לא חייל נדרא. ויתיישב שפיר גם כן מה שפי' רש"י בר"פ המדיר את אשתו מליהנות לו עד שלשים יום יעמיד פרנס אבל הנאת תשמישו לא נאסר דהא משועבד לה, והקשו עליו דמשמע שיש בלשון זה איסור אלא שאינו נאסר משום דמשועבד לה, אם כן כי פריך בגמרא והא משועבד לה וכו' מגופא דמתני' הוה ליה למפרך דלא נאסר בתשמיש משום דמשועבד לה יע"ש, אבל לפי מ"ש אתי שפיר דהנאת תשמיש שאוסר גופו עליה הא ודאי לא חייל דמושבע ועומד מהר סיני, אבל הנאת מזונות שאוסר נכסיו עליה בהנאה אין הנכסים מושבעים, וכך נראה דעת הרמב"ם ז"ל שהרי בפרק י"ב מהלכות נדרים כתב דקונמות מפקיעין מידי שיעבוד אלא מפני שמעשה ידיה דרבנן הוו עשו חיזוק עכ"ד, משמע דטעמא משום דהוי דדבריהם וצריכים חיזוק, והרי גבי תשמישי עליך כתב דלא חייל מפני

שגופו משועבד לה ואע"ג דהוי דאורייתא, והיינו טעמא מפני שגופו משועבד ואינו יכול לאסור גופו במה שהוא משועבד מן התורה, וע"כ לא אמרו דקונמות מפקיעין מידי שעבוד אלא כשאוסר נכסיו על הלוח שאינו עוקר החיוב של פריעת ב"ח, שהרי ירוויח אח"כ ויתן לב"ח, אבל אם אסר על עצמו מלפרוע לב"ח לא חייל, והכי אמרו בירושלמי אמתני' דהמדיר את אשתו מליהנות לו וכי אדם נודר שלא לפרוע לב"ח, ומשני כמ"ד אין מזונות לאשה דבר תורה. וראיתי להב"י שהביא משם הרשב"א דאם נשבע לישן ואח"כ אסר השינה עליו דחל הנדר, ולפי מ"ש אין נראה כן. שוב ראיתי להריטב"א בחידושו למסכת כתובות קרוב למ"ש וצריך לחוש:

סימן ב

והשבועות אינם חלים על דבר מצוה ואפילו כי אמר ישיבת סוכה עלי בשבועה דלעולם שבועה אוסר עצמו על חפצא וכ"כ הרא"ש ז"ל בפ"ג דשבועות בלישנא בתרא והטור בסי' רל"ט:

איברא דיש אומרים דהיינו דוקא כשנודע ביטול המצוה בשעת השבועה, אבל אם לא נודע הביטול בשעת השבועה ה"ז חיילא, ודייקי לה מההיא דפרק השולח דף מ"ו דקאמר ורבנן התם מי חיילא שבועה כיון דאמרי מארץ רחוקה באנו, כלומר והוי שבועה בטעות, וטעמא דהוה שבועה בטעות הא לאו הכי ה"ז חייל כיון דבשעת שבועה לא היה נודע דהוי ביטול מצוה, דאי לא תימא הכי הוה ליה לומר התם מי חלה השבועה והא מושבע ועומד מהר סיני הוא, וכן כתב הר"ש בר צמח ז"ל. איברא דהתוס' שם תירצו דקרא דלא תחיה כל נשמה

כשאינם רוצים להשלים איירי, וכ"כ הרמב"ם ז"ל בהלכות מלכים פ"ו יע"ש, לפ"ז נדחית ראייתם. ודעת הרא"ש בתשו' כלל ח' סי' י"ו נראה דס"ל כסברא ראשונה, שכתב על הנשבע לפרוע לחבירו בז' בניסן ואירע ז' בניסן ביום שבת דשבועתו קיימת, ואין זה כנשבע לבטל את המצוה, כיון שבשעה שנשבע לא ידע כי ז' בניסן יהיה בשבת, והביא ראיה מהירושלמי דשבועה שלא אוכל מצה אינו לוקה ע"כ. ולע"ד מהירושלמי ליכא ראיה, דהתם ה"ט דחיילא בכולל. והטור בסי' רט"ו כתב דנדרים חלים על דבר מצוה כיצד, נדר להתענות זמן ידוע ואירע בו שבתות וי"ט פותחין לו בהם אלו שמת לבך שיפגעו בתוך הזמן אלו הימים מי היית נודר וכו', הרי דאפילו כשלא ידע בהם שיפגעו אלו הימים לא חייל אלא בנדר אבל בשבועה לא, ועיין מ"ש לקמן סימן ג':

ועוד יש חילוק בין נדר לשבועה, דמתפס בנדר חייל נדרא עליה ומתפס בשבועה לא חייל שבועה עליה, כיצד אם שמע חבירו שנשבע ואמר איהו ואני כמותך אין כאן שבועה, זהו דעת הרי"ף והרמב"ם בפ"ב מהלכות שבועות, אלא שלדעת הרי"ף והרמב"ן ז"ל אפילו איסורא ליכא, ולדעת הרמב"ם ורבו ז"ל איסורא מיהא איכא, והרא"ש הסכים לסברת הרי"ף במ"ש דאם אסר ככר אחד בשבועה ואח"כ אמר על ככר אחר יהא כמוהו הרי זה מותר, דאין שום איסור בככר כדי לאתפוס ביה אלא אגברא רמי, ומ"ה אם שמע חבירו נשבע ואמר ואני כמותך ה"ז שבועה גמורה, וגבי נדרים הוי איפכא דאם נדר חבירו ואמר זה ואני כמותך אין זו נדר דאיסורא לא רמי אגברא אלא אחפצא, אבל אם אסר ככר א' ואמר על אחר וזה כמוהו אסור. ואל תיקשי לך מאותה שכתב הטור סימן רכ"ט דאם שמע חבירו

קונמות
מפקיעין
שעבוד חסון
שניתן
למחילה ולא
לשעבוד
עונה

בקונם שאני עושה לפיך אלמזה רבנן לשיעבודא דבעל אבל לא לשיעבודא דאשה ומשום דסני לה ביוציא ויתן כתובה כיון דבעל אי בעי מצי מפקיע לה בע"כ דידה אם כן לא מפסדא מידי כיון דבעי למיתב כתובה. אבל לשיעבודיה דבעל הוצרכו לאלומי כיון דבעל אינו מוציא אלא לרצונו. וע"ש שכתב דסוגיא אולא כתיב דריבין דקונמות אינו מפקיע מידי שעבוד ולכך פריך שפיר דאין חילוק בין שיעבוד דידה לשיעבוד דאשה כיון דמדינא קונם אינו מפקיע אבל אגן קי"ל כריבין דקונמות מפקיע מידי שעבוד ולא קשיא לן מידי דאלמזה רבנן לשיעבודא דבעל ולא לשיעבודא דאשה ע"ש היטב: ובל"ח מ"פ"ב מה' אישות הק' א"כ היאך כתב רבינו פי"ד אם אמר לה תשמישי אסור עליך או שנשבע כו' אינו חל מפני שהוא משועבד הא קונמות מפקיע מידי שיעבוד ואע"פ שאינו אומר הדבר בלשון קונם דזיל בטר טמא משום דאין להם פדיון וכדכתב רש"י פ' אע"פ כו'. ונראה דרוקא גבי ממון אמר' מפקיע מידי שיעבוד כיון שהוא דבר הניתן למחילה דהא אם התנה על מנת שאין לך עלי שאר וכסות תנאו קיים אבל בעונה דאין התנאי קיים דאין ניתן למחילה אין הקונם מועיל להפקיע עכ"ל ע"ש:

וְבַזָּה נראה ליישב קושיית תוס' שהק' על רש"י שפירש דאין הנאת תשמישו נאסר עלי' דמשועבד לה א"כ הא דפריך בגמ' מרתנן קונם שאני עושה לפיך כו' מגופה דמתני' ה"ל למפרך מדאני מוציא לבי"ש בשתי בשתות ולב"ה בשבת א' מוכח דלא מצי אסור לה בתשמישי כיון דמשועבד לה וא"כ ה"ה מזונות ע"ש. ולפמ"ש נחא דמתשמיש לא מצי למפרך דאיכא למימר קונמות מפקיע מידי שעבוד מזונות דניתן למחילה אבל מתשמיש לא מצי מדרי לה כיון דלא ניתן למחילה כמ"ש בלח"מ. ולהכי מקשה מקונם שאני עושה לפיך דס"ל לת"ק שאינו צריך להפר כלל וע"כ ס"ל דקונם אינו מפקיע מידי שיעבוד כלל וא"כ אין חילוק בין מזונות למע"י ותשמיש. כנ"ל (א):

דמשועבד לה דכתוב ועונתה לא יגרע ודאי דלא מצי מדרי לה דאין אוסר דבר שאינו שלו. והנאת תשמישין עלי אע"ג דאין בו ממש ולא מתסר אלא מדרבנן מ"מ כיון דחילי ונאסר עכ"פ מדרבנן אין מאכילין לאדם דבר האסור לו וכמ"ש הר"ן שם. אבל במדידה מנכסיו דחילי הנדר על גוף הנכסים שהם שלו ממש ואין לאשה בהם אלא שיעבוד אתי קונם ומפקיע לשיעבורה ומשום דלא אלמזה רבנן לשיעבודא דאשה וכמ"ש הר"ן ודו"ק:

עוד נראה לענ"ד דאפי' למ"ש הרשב"א דמירי באומר הנאת גופי לתשמיש נמי לא חילי קונם היכא דמשעבדה לה. והוא משום דהא נדרים חלי' על דבר מצוה הוא משום נדרר הוא איסור חפצא והמצוה איננה על החפץ רק גוף האדם מצווה על קיומה. ומש"ה שבועה לא חלה על המצוה שהיא ג"כ על האדם. וד"ל הרמב"ם פ"ג מנדרים ומפני מה נדרים חלים על דבר מצוה ושבועות אינן חלות על דבר מצוה שהנשבע אוסר עצמו על הדבר שנשבע עליו והנודר אוסר דבר הנודר על עצמו נמצא הנשבע לבטל את המצוה אוסר עצמו וכבר עצמו מושבע מהר סיני ואין שבועה חלה על שבועה. והאוסר דבר זה בנדר דבר זה הוא שנאסר לאותו הדבר אינו מושבע מהר סיני עכ"ל. וא"כ קונם גופי לתשמישין הו"ל כנשבע לבטל את המצוה כיון שגופו משועבד מהר סיני ולא חילי איסורא עלי' שהרי גופו הוא החפץ המזוהר מהר סיני והוא בעצמו חפץ הנודר ואין שבועה חלה על שבועה. ודו"ק:

כשגופו
החפצא
הנדר
ושעבוד
מהר סיני
אינו חל
לבטל
המצוה

וזה נלענ"ד בכונת הירושלמי דפריך דמתניתין דהמדיר את אשתו מליהנות לו וכי אדם נודר שלא לפרוע חובו ומשני תפטר כמ"ד אין מזונות לאשה ד"ת ע"כ. ונראה דהירושלמי מקשה קושיא אחריתי שלא על דרך הש"ס דילן דפרוך דלא חילי נדרא משום דמשועבד לה ולא כן כונת הירושלמי. והיא דהא דהמדיר את אשתו מליהנות לו ע"כ מיירי במדידה מגופו שלא ליהנות ממנו הנאת נכסיו דאי במדיד מנכסיו א"כ אינו יכול להדירה אלא מנכסים הנמצאים בידו בשעת הנדר אבל הנכסים שיבואו לידו אחר הנדר מותרין לה דאין אדם אוסר דבר שלבליע על חבירו וגם בנכסים שהי' לו בשעת הנדר יש לו תקנה ע"י חליפין וכבר איבעי לי' בש"ס נדרים דף מ"ז באומר קונם פירות אלו מהו בחילופיהן ע"ש דעת הר"ן להקל בחליפין וא"כ הרי אפשר לבעלה לזונה ואמאי יוציא ויתן כתובה אלא ע"כ איירי במדידה מגופו הנאת נכסיו ואילו היה מדירה מגופו חסם גם תשמיש הי' בכלל להכי מוקי לה בירושלמי במדידה מנכסיו כדאי' ירושלמי תמן תנינן המדיר את אשתו מתשמיש המטה כו' והכא תנינן הכי תמן במדידה מגופו ברם הכא במדידה מנכסיו עכ"ל אבל אין כונתו שהדירה מנכסיו ממש דא"כ הי' לו תקנה בחליפין כמ"ש. אלא כונתו שמדידה מגופו הנאת נכסיו ולהכי מקשי בירושלמי וכי אדם נודר שלא לפרוע חובו. ר"ל כיון דפריעת בע"ה מצוה כי היכי דנשבע שלא לפרוע חובו דלא חיליא וכמ"ש בש"ע ח"מ סי' ע"ג ע"ש ה"ה נודר שלא לפרוע חובו. ואע"ג דנדרים חלין על דבר מצוה כדבר הרשות היינו רוקא כשנודר על החפץ והחפץ הוא אינו מצווה וא"כ במדיד מנכסיו דהנכסים אינם מצווים אז חל הנדר אבל משנתנו ע"כ במדידה מגופו הנאת נכסיו מיירי כדפרישנא וגופו הוא עצמו החפץ המצווה לפרוע חובו

לירושלמי
הדירה מגופו
הנאת נכסיו
דוק

קונם בחפצא
מפקיעין
שעבוד ולא
נדר בדבר
שאי"ב ממש
דמדרבנן

(א) וְבַזָּה יתישב מה דלא פריך מכתובה מדקתני יוציא ויתן כתובה אלמא קונמות אינו מפקיע מידי שיעבוד כמו שהק' בס' הפלאה ע"ש.

דאיכא למימר דשאני כתובה שלא נתנה למחילה כמ"ש הרמב"ם פי"ב מאישות ע"ש. משא"כ מזונות דשייך בהו מחילה:

דא"י לומר לעולם היינו אף שאמרה א"ג וא"ע לעולם יכולה תמיד לחזור בה אבל כ"ז שאינה נוטלת מזונות אינה נותנת מעשיה לכ"ע ; בגמרא הא סברה וקיבלה. ולכאורה קשה דלוקי בלא ידעה מנדרו ולא שייך לומר דסברה וקיבלה ואפשר כיון דע"כ מיירי שעשה הנדר לפני עדים דבלא"ה א"ג אחר נישואין לומר שאסר נכסיו קודם וכין דאיכא עדים מפקי לקלא ואמרינן דודאי ידעה וגדולה מו כתב הבי"ח הביאו הבי"ש בס"י קנ"ד גבי מומין דשייך לומר בהיו בו מומין ולא ידעה דסברה וקיבלה אף בלא ידעה דאמרינן ודאי ידעה ע"ש בב"ח וכיון דעדים מפקי לקלא ודמי להא בדף נ"ח דאמר סימפון בעדים כו' קלא אית לי' ;

הלכה ותוספות

הקושיות שבסוגיא זו. א' קושית התוספות בד"ה המדיר על רש"י. ב' קושית התוס' בד"ה שהגיע זמן. ג' קושית הר"ן על הרמב"ם שלא הביא רק המשנה כצורתה ולא פי' דמיירי דוקא במספקת לדברים גדולים כתירוצא דהש"ס ע"ש ;

ומקודם ניישב קושית התוספות בד"ה שהגיע הזמן על רש"י שכתב הטעם משום דהגיע הזמן דרבנן והקשו דהא מע"י ודאי דרבנן ע"ש. ונראה לפענ"ד לתרץ דהנה הש"ס כתב בשם גאון וז"ל שמעינן מהכא דמאן דנדר במידי דמשועבד לה אין הנדר חל עליו וכ"ש מי שנדר בדבר מצוה שנתחייב בה זכו. ולכאורה דבריו תמוהין דהכא קי"ל דנדריים חלין על דבר מצוה. לכן נראה לפענ"ד דהא דנדריים חלין על דבר מצוה היינו דוקא כגון ישיבת סוכה עלי שהסוכה הוא נפרד מגופו ולכך יכול לאוסרה בקונם כי החפץ דהיינו הסוכה לא היה עליה שיעבוד מצוה רק על הבעלים היה שיעבוד מצוה ולכך הי' יכול לאוסרה והמצוה ממילא נעקר כיון שאין לו סוכה שנאסרו כל הסוכות עליו כיון שהקדישן בקונם משא"כ במצוה שמחוייב לעשות בגופו ממש כגון כפי מדבר עמך ידי עושות עמך רגלי הולכות עמך שאסור דהוי כאומר פי' לדיבורי ידי למעשיהם כמבואר בנדריים דף י"ג דיכול לאסור בלשון זה נגד חבירו מ"מ נראה דאם אמר קונם

התוס' היא לשמואל דס"ל דאין כופין באיני זון ובמניעת תשמיש ודאי דאין כופין דודאי מניעת תשמיש לא דמי למניעת מזונות דבלא מזונות א"א לחיות ושפיר קשה מהך דיבמות ולרב דס"ל באיני כו' דכופין ל"ק כלל מהך דהמדיד דאפשר בפרנס משא"כ באיני זון ומתשמיש ל"ק כלל כמש"ל אמנם באמת הדין עם המהרש"א דא"ל כלל דהקושיא של התוס' היא לשמואל דתירוצם לא א"ש דמתרצי דמונע כל ענייני אישות דכופין דהא שמואל אמר אין מעשין אלא לפסולות משמע דבכ"מ דלא תני במתניתין כופין אין כופין וע"כ שמואל באמת לא מפרש דחוזרין אצל גדול למיכפיה בשוטים רק לומר לו במילי וע"כ התוס' לא ס"ל הך סברא שכתבתי דמדיר אפשר בפרנס ולכך הוצרך המהרש"א לחלק בע"א וקושית התוס' הוא לרב ;

ברש"י ד"ה בישראל אם ישראל הוא שיכול להחזיר גרושתו. בכאן לא שייך למיחש לקילקולא כמו בהמוציא את אשתו משום נדר דהכא ל"ל שמא ימצא פתח לנדרו ויאמר אילו הייתי יודע שיש היתר לא הייתי מגרשך אף דמיירי בנדרה הוא להמסקנא דשם מיירי שמוציא מרצונו יכול לומר כך אבל כשהיא כופה אותו לגרש בדין מטעם דמיסנא סנא כדאמר התם או שאומרת שאין רוצה להמתין יותר לא שייך לומר כן ;

בגמרא וכיון דמשועבד לה. לכאורה קשה מאי מקשה הש"ס הא כיון שהחייב לא בא רק בשעת הנדר הנדר חל כדמוכח מהתוספות ד"ה והאידנא דאדרתן ע"ש ולכך יוציא לפי מ"ש הרא"ש דבכל אשה יכול להשרות ע"י שליח רק בההירה גרע ע"ש וי"ל דמ"מ מקשה שפיר דמ"מ יעמיד פרנס דהא עכ"פ אנכסים לא חייל ופרנס למא לי תיוזן מנכסיו ;

ע"ב בגמ' נעשה כמו שאמרה לו איני ניוונת ואיני עושה. ולכאורה קשה לפי מ"ש התוספות בדף מ"ז בד"ה זמנין דא"י לעקור תקנת חכמים לגמרי ולומר א"ג ואיני עושה לעולם א"כ הכא כשנדריה ואסרה עליו לעולם המעשה ידיה הרי כאילו באה לעקור לגמרי תקנת חכמים שאינה יכולה לומר כן. ובאמת לא קשה כלל דהא

ידי עושה מצוה להשי"ת או קונם פי מדבר עמך בתורה או קונם רגלי מלייך לעלות לרגל וכדומה שאין הקונם חל דהא עיקר הטעם דנדירים חלין על דבר מצוה הוא משום דהמצוה היא חובת גברא וקונם הוא איסור חפץ משא"כ במצוה שהיא בגופו ממש שכבר הוא מושבע ועומד ללמוד תורה ועכשיו אוסרו מללמוד ואין איסור גברא חל על חובת גברא ולפי"ז שפיר קאמר הגאון דכשהוא משועבד לעשות מצוה בגופו ממש ואוסר אח"כ גופו לזה דאין הנדר חל ולכך בתשמיש אם אמר הנאת תשמישי עליך דחשוב כאומר קונם גופי מעשיית מצוה זו דדמי כאומר קונם ידי מעשיית מצוה שאסר גופו והמצוה ג"כ על גופו אין האיסור חל כיון שהאיסור הוא איסור גברא והמצוה ג"כ על חובת גברא משא"כ באומר הנאת תשמישך עלי שאסר את האשה בקונם דדמי לאחסורי חפצא שעושה האשה לאיסורין ודברי הגאון מווקקין שעל המצוה שמחויב לעשות באחד מאבריו אין יכול לאסור על עצמו בקונם אבל לא מיסתבר כלל על שיעבוד שמשועבד בגופו לומר דמטעם אלמוהו לשיעבודיה ולא חל איסור קונם על מה שמשועבד דבשלמא בשיעבוד נכסי שייך לומר אלמוהו לשיעבוד כאילו קנה הנכסים וכמו לאביי דס"ל בכל שיעבוד דאליים כמו קנין ומה"ט דס"ל דלמפרע הוא גובה ואין קונם מפקיע השיעבוד דה"ג לרבא אלמוהו לשיעבודא דאשה ודבעל דליהוי כמו קנין ואין אוסר דבר שאינו שלו אבל בשיעבוד דרחמנא חייבי משום מצוה לעשותו בגופו לא שייך לומר אלמוהו לשיעבודי שיהיה חשוב כאלו קנה גופו וע"כ דעיקר הטעם משום מצוה דאין הקונם חל על מצוה שבגופו לאסור גופו כמש"ל ושפיר למד הגאון דינו. ולפי"ז (במזונות) [דמי] ממש להא דמכו' בסי' ע"ג בנשב' שלא לפרוע חובו דאם השבועה קדמה חלה השבועה והלוה אסור למכור בעצמו ולפרוע והבי"ד מגבין מנכסיו ואם החוב קדום אין השבועה חלה כלל ומכין אותו שיפרע בעצמו אם כן הכא בקונם כיון דשיעבוד נכסי אין הקונם מפקיע כמש"ל דאלמוהו בקנין ויכול לפרוע בעצמו כיון שהחוב קדום ואפילו לדעת הרמב"ם דהמדיר עובר משום בל יחל כשמהנה למודר מכל מקום הכא כיון דאין הנכסים אסורין על האשה ובמצוה שעליו

לפרוע אין הקונם חל לבטל מצוה דאורייתא שעל גופו ;
והנה הא דמבואר בסי' ע"ג דאין השבועה חלה לבטל מצות פריעת בע"ח ודאי דלא שייך רק בחוב שמחויב לפרוע מדאורייתא אבל בחוב שאינו מחויב לפרוע רק מדרבנן ואין עליו רק מצות פריעת בע"ח דרבנן ודאי דהשבועה חלה דהא שבועה חלה לבטל מצוה דרבנן כמבואר ביו"ד סי' רל"ד בנשב' שלא להדליק נר חנוכה ע"ש. והנה אף שיש חילוק לענין שבועה ואיסור שעל גופו בין לבטל מצוה דאורייתא ובין לבטל מצוה דרבנן מ"מ בשיעבוד נכסי אי אין קונם מפקיע אפי' בשיעבוד שהוא רק מדרבנן אין קונם מפקיע דהא הר"ן כתב הטעם דאין קונם מפקיע מידי שיעבוד דהוי כאוסר של חבירו על חבירו ע"ש בנדירים דף ט"ו וע"כ היינו משום דשיעבוד חשיב כמכר ובמכר אף שהלוקח לא קנאו רק בקנין דרבנן כגון במשיכה או אג"ק ודאי דשוב אין המוכר יכול לאסרו בקונם על הלוקח דהפקר ב"ד הפקר מדאורייתא דכל שיש קנין ממש מדרבנן חשוב כמו דאורייתא אף לענין מילי דאורייתא ולפי"ז ה"ה בשיעבוד דרבנן דשיעבוד כמכר ממש וה"ה בקנין שיש לאחר בגוף של חבירו כגון בפועל ואשה דאף שאין הקנין רק מדרבנן חשוב כדאורייתא אף לענין מילי דאורייתא תדע דהא מה שקנתה האשה קנה בעלה הוא רק מדרבנן והקדש ומכירה שהקדיש ומכר המציאה אף קודם שהגיע לידו מהני מדאורייתא והנהנה בהקדש של הבעל מעל והקדש של האשה אינו כלום וכן יכול הבעל להקדיש הידים של האשה ולומר יקדשו ידיך לעושיהם והקדש גמור מדאורייתא והקדישה של האשה אינו כלום והוא מה"ט דכל שהקנין דרבנן בקנין גמור הוא חשוב כדאורייתא והוי ההקדש מדאורייתא דהפקר ב"ד הפקר ויש קנין לפועל מדאורייתא ובדבר שמדאורייתא מוציל קנין דרבנן שוה לדאורייתא אבל כל שאין בו קנין רק מצוה כמו פריעת בע"ח יש חילוק בין דאורייתא לדרבנן. ולפי"ז מיושב דברי רש"י דהנה בהא דמקשי התוספות דהא מזונות ג"כ דרבנן ת"י המגיני שלמה דהקושיא היא לר"י דס"ל בכתובות דמזונות דאורייתא. ועוד נראה דהא לקמן אמרי' דסתם מתני' ר"מ ור"י גבי מתנה ע"מ שאין

